

Sfântul Serafim de Sarov

Cum să ne purtăm în biserică,
familie și societate

Sfântul Serafim de Sarov

Descriere extraordinară a chipului Sfântului Serafim a fost realizată de B. Pop-Jeanin.
Cum să ne purtăm în biserică, familie și societate

Traducere din limba rusă:

Denis Chiriac

EDITURA EGUMENIȚA

2020

Cuprins

Chipul Sfântului Serafim	5
Cuvânt înainte. Luminător al credinței	7
<i>Fericirea rezidă în frica de Dumnezeu</i>	<i>17</i>
<i>Domnul caută la intenția omului</i>	<i>30</i>
<i>Cum să aflăm voia lui Dumnezeu</i>	<i>37</i>
<i>Cum să dobândim iubirea</i>	<i>44</i>
<i>Calitățile soților ortodocși</i>	<i>46</i>
<i>Greutățile vieții de familie</i>	<i>58</i>
<i>Încercările copiilor și rugăciunea părinților</i>	<i>65</i>
<i>Atitudinea față de părinți</i>	<i>72</i>
<i>Principii de educație creștină</i>	<i>84</i>
<i>Să ne folosim duhovnicește unii pe alții</i>	<i>89</i>
<i>Cum vrăjmașul îi ispitește pe credincioși</i>	<i>103</i>
<i>Despre duhurile necurate</i>	<i>109</i>
<i>Dumnezeu Se descoperă celor care-L caută</i>	<i>118</i>
<i>Mijloace de tămăduire duhovnicească</i>	<i>121</i>
<i>Trupul, postul și boala</i>	<i>131</i>
<i>Să nu ne temem de neputințe</i>	<i>142</i>
<i>Daruri duhovnicești</i>	<i>145</i>
<i>Rugăciunea acasă și la biserică</i>	<i>150</i>
<i>Cum să ne purtăm în societate</i>	<i>166</i>

24. Преподобный Серафим Саровский. Жизнь и учение, значение творцов. Кнго-Петербургскй Папса, Киев, 2011 (Sfântul Precuviosul Serafim de Sarov. Viața și învățăturile, ediția a doua, Editura Lavrei Feosticilor din Kiev, 2011);

25. Протирерый Петр Перекрестов, Владислав Мосои - истинника Русского Зарубежья, Издательство Срединского Монастыря, Москва, 2014 (Protoiereul Piotr Perokrestov, Vlădica Iaur - Sfântul Ierucă al emigrăției ruse, Editura Mănăstirii Sretensk, Moscova, 2014);

26. Протирерый Сергий Думакон. Родство Перекрестов. Слово и наука, Парос, 1938 (Protoiereul Ser-

Respect pentru oameni și cărți

<i>Să nu neglijam Dumnezeiasca Scriptură</i>	175
<i>Spovedania și împărtășania</i>	181
<i>Viața duhovnicească în lume</i>	199
<i>Povețe pentru viața monahală</i>	210
<i>Cum să ne pregătim de moarte</i>	230
<i>O rază de speranță la Diveevo</i>	233
<i>Rugăciune către Cuviosul Serafim din Sarov</i>	234
În loc de postfață. <i>Asceza și bucuria</i>	237
Anexă	241
<i>Revelația scopului vieții creștine la Sfântul Serafim de Sarov</i>	241
<i>Despre povețele Sfântului Serafim</i>	249
<i>Sfântul Ioan Maximovici vorbind despre Sfântul Serafim de Sarov</i>	262
<i>Sfântul Serafim de Sarov – cărbunele aprins de harul dumnezeiesc</i>	266
<i>Dacă unul dintre soți este necredincios</i>	275
Bibliografie	295

Distribuție:
 S.C. Egumenița S.R.L.
 tel./fax: 0236-326.730
 e-mail : editura@egumenita.ro
 www.egumenita.ro

Fericirea rezidă în frica de Dumnezeu

Sfântul Serafim a avut darul unei înțelegeri profunde a sorții societății ruse contemporane lui. Vorbea cu o tristețe mare despre înșelările și viciile acestei societăți, menționând ca motiv principal răcirea de pretutindeni a credinței și uitarea scopului principal al vieții creștine: dobândirea Sfântului Duh. Iată gândurile sale cu privire la aceasta, în conversația istorică avută cu Motovilov: „La ora actuală, din pricina răcirii noastre aproape totale față de sfânta credință în Domnul nostru Iisus Hristos, a lipsei de atenție față de lucrarea proniei Sale în ceea ce ne privește și a lipsei de comuniune a omului cu Dumnezeu, am degradat atât de mult, încât putem susține negreșit că ne-am îndepărtat aproape cu totul de o viață autentic creștină. De aceea acum ni se par stranii cuvintele Sfintei Scripturi, când Duhul lui Dumnezeu a spus prin gura lui Moise: *Și L-a văzut Adam pe Domnul mergând prin rai* (Facerea 3, 8).

De mai multe ori și în alte locuri ale Sfintei Scripturi se vorbește despre arătarea lui Dumnezeu oamenilor. Iată că unii mai și spun: «Aceste locuri sunt de neînțeles, oare oamenii puteau să-L vadă într-un mod atât de evident pe Dumnezeu?». Or, aici nu este

nimic de neînțeles. Această necredință a rezultat din cauza faptului că ne-am îndepărtat de profunzimea tainică a creștinismului primar și, sub pretextul iluminării, am ajuns într-un asemenea întuneric al necunoștinței, încât ni se pare de neconceput faptul pe care cei din vechime îl înțelegeau cu claritate; lor nu li se părea straniu conceptul de vedere a lui Dumnezeu.

Oamenii aceia nu L-au inventat pe Dumnezeu și harul Sfântului Său Duh, nici în stări de visare, nici în tulburări ale imaginației, ci L-au văzut în realitate. Am devenit mult prea neatenți la lucrarea propriei mântuiri, de unde și rezultă neînțelegerea multor altor cuvinte ale Sfintei Scripturi, în sensul în care ar trebui. Toate acestea sunt urmările faptului că nu căutăm harul lui Dumnezeu, că nu Îi permitem, din pricina mândriei minții noastre, să sălășluiască în sufletele noastre. Or, nu facem aceasta fiindcă nu avem luminarea adevărată de la Domnul, pe care El o trimite în inimile oamenilor care flămânzesc și însetează cu toată inima lor după adevărul lui Dumnezeu”¹¹.

¹¹ Л. Денисов, *Житие, чудеса, духовныя наставления и открытие святых мощей преподобного отца нашего Серафима, Саровского чудотворца*, Издание А. Д. Ступина, Москва, 1904, с. 324-325 (de aici înainte: L. Denisov, *Viața, minunile, poveștile duhovnicești și aflarea moaștelor Preacuviosului nostru Părinte Serafim, făcătorul de minuni din Sarov*, Ediția lui A. D. Stupin, Moscova, 1904, pp. 324-325).

La începutul veacului trecut, Sfântul Serafim de Sarov a voit să definească, în cursul unei convorbiri, scopul vieții creștine. Această definiție care, la prima vedere, poate să pară prea simplă, rezumă toată tradiția duhovnicească a Bisericii Ortodoxe. „Rugăciunea, postul, privegherile și toate celelalte nevoițe creștine, deși foarte bune în sine, nu reprezintă nicidecum scopul vieții noastre creștine; ele nu sunt decât mijloace vitale pentru a atinge acest scop. Căci adevăratul scop al vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt”¹².

Cât despre postiri, privegheri, rugăciuni, milostenii și celelalte fapte bune săvârșite în numele lui Hristos, acestea sunt mijloace în vederea dobândirii Sfântului Duh. Luați seama: numai faptele bune făcute în numele lui Hristos ne aduc roadele Sfântului Duh. Alte fapte, dacă nu sunt săvârșite în numele Lui, deși sunt bune, nu vor putea să ne aducă răsplata în viața veacului viitor, nici să atragă harul lui Dumnezeu în viața de acum. De aceea, Domnul Iisus Hristos a spus: *Cel ce nu adună cu Mine risipește* (Matei 12, 30)”¹³.

¹² „Antropologia îndumnezeirii este centrată pe înduhovnicirea ființei umane și pe pătrunderea ei de către energiile îndumnezeitoare ale Duhului Sfânt. Acesta este stilul pnevmator al sfințeniei, al cărei mărturisitor este și Sfântul Serafim de Sarov, care învăța că dobândirea Duhului Sfânt este scopul ultim al vieții creștine” cf. Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 127.

¹³ *О цели христианской жизни. Беседа при Серафиме Саровского с Н.А. Мотовиловым, П. Сергиев Посад, 1914, с. 5, 41*

Din cuvintele sale nu putem cunoaște prea multe aspecte despre viața sa, întrucât nu i-a plăcut să împărtășească tainele vieții sale interioare printre oameni. Din motivul acesta nu i-a sfătuit nici pe ceilalți să o facă: „Nu ar trebui să-ți deschizi inima în fața altuia, fără vreo nevoie specială. Dintr-o mie, abia de poți găsi pe unul care să îți păstreze taina”¹⁴. „Prin toate măsurile, ar trebui să ascunzi în tine comoara darurilor tale duhovnicești. În caz contrar, le vei pierde și nu le vei mai primi. Momentul cel mai trist este faptul că din cauza acestei neînfrânări și a vorbirii în deșert se poate stinge focul pe care Domnul nostru Iisus Hristos a venit să-l aprindă pe pământul inimii. Căci ne învață Sfântul Isaac Sirul că «nimic nu stinge focul pe care îl însuflă în inimă Sfântul Duh, spre sfințirea sufletului, atât de mult precum deșertăciunea lumii, vorbirea multă și trândăvia»”¹⁵.

„Grija prisositoare pentru nevoile vieții este semnul omului necredincios și mic la suflet. Nu putem

(de aici înainte: *Despre scopul vieții creștine. Convorbirea Sfântului Serafim de Sarov cu N. A. Motovilov*, ediția a doua, Serghiev Posad, 1914, pp. 5, 41).

¹⁴ În alt loc, Sfântul Serafim spune: „Cu omul simplu trebuie să vorbești despre lucrurile omenești, iar cu omul bogat în înțelepciune duhovnicească trebuie să grăiești despre cele cerești” cf. Sfântul Serafim de Sarov, *Viața, nevoințele și învățăturile*, Ediția a treia, Editura Mănăstirea Sihăstria, Neamț, 2010, pp. 377-378.

¹⁵ Mitropolitul Veniamin Fedcenkov, *Op. cit.*, p. 12.

trece prin suferință dacă ne îngrijim noi înșine pentru noi și nu ne punem nădejdea în Dumnezeu, Care se îngrijește de toate”¹⁶.

„Dar tu, bucuria mea, de dragul unei asemenea fericiri viitoare, dobândește curăția și păstrează-ți fecioria împreună cu frații. Pentru că omul care își păstrează curăția trupească pentru dragostea lui Hristos va fi în ceata îngerilor și sufletul său este mireasa lui Hristos, iar Hristos este pentru el Mirele, Care îl duce în cămara Sa cerească. O, sufletul care rămâne în păcatele sale este ca o văduvă neglijentă, dar sufletul desfrânat este precum mireasa care a murit de vie (I Timotei 5, 6)”¹⁷.

„Dacă primele semne ale fericirii viitoare ne umplu inima de atâta blândețe și bucurie, ce să mai spunem de fericirea care îi așteaptă în Împărăția Cerurilor pe toți cei care plâng pe pământ?”¹⁸.

¹⁶ *Ibidem*, p. 20.

¹⁷ *Ibidem*, p. 32.

¹⁸ Схиигумен Серафим, *Сказания о жизни старца Божия Иеромонаха Серафима, пустынника и затворника Саровской обители*, Типография В.В. Комарова, Санкт-Петербург, 1885, с. 87 (de aici înainte: Schiegumenul Serafim, *Povestiri despre viața Stareșului lui Dumnezeu Ieromonahul Serafim, sihastrul și zăvorâtul Mănăstirii Sarovului*, Tipografia lui V. V. Komarov, Sankt-Petersburg, 1885, p. 87).

Respect pentru oameni și cărți

„Cel care a biruit patimile a biruit și durerea. Cel care este învins de patimi nu va scăpa de legăturile durerii. Așa cum cel bolnav se cunoaște după culoarea feței, la fel și cel pătimăș după deznădejde”¹⁹.

„Când au fost întrebați, Părinții au scris: «Caută-L pe Domnul, dar nu întreba unde locuiește». Unde se găsește Dumnezeu, acolo nu se află vreun rău. Tot ce vine de la El este pașnic, de folos și îl îndrumă pe om la osândirea de sine și la smerenie. Dumnezeu ne arată iubirea Sa de oameni nu doar atunci când făptuim binele, ci și când Îl întristăm cu păcatele noastre”.

„Când omul primește ceva dumnezeiesc, atunci se bucură în inima sa, iar când primește ceva diavolesc, se tulbură”. „Inima creștină, dacă primește ceva dumnezeiesc, nu are nevoie de o altă confirmare pentru a se convinge că este de la Domnul, dar prin lucrarea aceasta se asigură că este un dar cereșc, fiindcă simte roadele duhovnicești: dragostea, bucuria, pacea ș.a. (Galateni 5, 22). Și, dimpotrivă, chiar dacă diavolul ar lua chipul unui înger al luminii (II Corinteni 11, 14) sau ne-ar inspira gânduri aparent bune, inima oricum va simți un fel de obscuritate și tulburare în gânduri”.

„Cine se iubește pe sine, nu-L poate iubi pe Dumnezeu”. „Credința este începutul unirii noastre cu Dumnezeu”. „Cel ce are adevărata nădejde

caută numai Împărăția lui Dumnezeu și știe că va primi negreșit toate lucrurile pământești care-i sunt necesare pentru viața vremelnică”. „Omul care și-a asumat scopul de a merge pe calea atenției interioare trebuie să aibă, în primul rând, frica de Dumnezeu”. „Toate eforturile vrăjmașului urmăresc să ne abată gândul de la aducerea aminte de Dumnezeu, de la frica și dragostea față de El”.

„Pentru a ne ridica la vederea Sfintei Treimi, trebuie să le cerem darul acesta sfinților care au învățat despre Sfânta Treime: Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur. Mijlocirea lor îi poate aduce omului binecuvântarea Sfintei Treimi, dar se cuvine să ne ferim de căutările de a privi nemijlocit taina Treimii”. „Aici este nevoie de atenția însoțită de evlavie, pentru că această mare, adică inima cu gândurile și dorințele sale, este mare și largă; acolo se găsesc târâtoare cărora nu este număr (Psalmul 103, 25), adică multe gânduri deșarte, neadevărate și necurate ale duhurilor rele”. Din aceeași categorie fac parte și gândurile de hulă. Sfântul Serafim ne recomandă mai înainte de toate să nu ne tulburăm din pricina lor, atunci când vin independent de noi și chiar contrar dorinței noastre. „Dacă nu încuviințăm la gândurile rele pe care ni le trimite diavolul, atunci săvârșim o faptă bună”.

Preacuviosul Serafim știa cum să insufle duhul credinței și în oamenii cei mai indiferenți față de credință. Într-o zi, soții Kredițki au venit în vizită la el. Părintele le-a vorbit multe despre viața de apoi, despre sfinți și despre grija pe care ne-o poartă

¹⁹ Mitropolitul Veniamin Fedcenkov, *Op. cit.*, p. 50.

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu nouă, păcătoșilor. Ulterior, domnul Kredîtki povestea: „Această conversație nu a durat mai mult de o oră, dar ceasul acela nu se poate compara cu întreaga mea viață trecătoare. În toată vremea convorbirii, am simțit în inimă²⁰ o dulceață cerească inexplicabilă, Dumnezeu știe cum să revărsase acolo, dar care nu poate fi comparată cu nimic pământesc și despre care până acum nu-mi pot aminti fără lacrimi de umilință și fără a simți cea mai vie bucurie din întreaga mea ființă. Până acum, deși nu am respins nimic din cele sfinte, însă nici nu am mărturisit nimic. Pentru mine, lumea duhovnicească constituia un domeniu față de care eram complet indiferent, de aceea am fost la fel de rece față de toate. Părintele Serafim m-a făcut să simt atotputernicia, atotdesăvârșirea și mila nețărmurită a Domnului Dumnezeu.

Din pricina acestei răceli a sufletului meu față de tot ceea ce este sfânt și pentru că mi-a plăcut să cochetez cu anumite idei din lumea atee, dreptul Dumnezeu i-a îngăduit duhului hulei să stăpânească gândurile mele. Și gândurile acestea de pungere, despre care până în clipa prezentă nu-mi pot aminti fără să mă îngrozesc, m-au chinuit neîncetat vreme de trei ani, mai ales atunci când stăteam

²⁰ „Omul se definește prin conținutul inimii sale, prin obiectul iubirii sale. Sfântul Serafim numește inima «altarul lui Dumnezeu», locul prezentei Sale și organul receptivității Sale” cf. Paul Evdokimov, *Femeia și mântuirea lumii*, Editura Christiana, București, 1995, p. 48.

la rugăciune, la biserică și, în mod special, atunci când mă rugam Împărătesei Cerului. În deznădejdea mea, credeam deja că nici o suferință, conform judecății pământești, nu este suficientă pentru a mă pedepsi și că numai chinurile veșnice pot fi o răsplată dreaptă pentru gândurile mele de hulă.

Dar Părintele Serafim m-a liniștit cu desăvârșire în discuția pe care am avut-o, explicându-mi cu zâmbetul său specific, plin de bucurie, că nu trebuie să-mi fie teamă de «zarva gândurilor», fiindcă este lucrarea vrăjmașului plin de invidie. De aceea, să-mi continui întotdeauna rugăciunea fără frică, în pofida oricăror gânduri întinate sau de hulă, pe care mi le-ar aduce vrăjmașul. De atunci, într-adevăr, acest zgomot mental a început să dispară, puțin câte puțin, și a dispărut complet în mai puțin de o lună”.

Uneori, această ispită a gândurilor hulitoare este trimisă pentru experiență duhovnicească. Arhiman-dritul Nikon scrie că, pe vremea când era încă seminarist, a fost la Sfântul Bătrân cu o întrebare despre monahism. Părintele l-a binecuvântat și i-a dat niște sfaturi. După a doua vizită, Părintele Serafim i-a spus:

– La revedere, vino la mine peste șase zile.

Iată ce scrie în legătură cu aceasta Părintele Nikon: „Perioada aceea a fost pentru mine plină de supărări, căci am fost războit cu atâta intensitate de gândurile de hulă, încât nu mai puteam intra în biserică. Ba chiar am vrut să plec din sihăstrie, dar m-a ținut Ieromonahul Ilarion (duhovnicul), zicându-mi: «Bătrânul știe ce face». După nouă zile, epuizat de războiul gândurilor, abia de am putut in-